

สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ดวงพร รุ่งเรืองศรี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ โดยการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิแบบไม่เป็นสัดส่วน กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต จำนวน 200 คน และผู้ใช้มหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 250 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย กรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample t-test) ผลการศึกษา พบว่า 1) นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนผู้ใช้มหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต มีความพึงพอใจด้านผลลัพธ์ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) นิสิตและบัณฑิตมีความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนระดับ

¹ นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมล: aj_samigo@hotmail.com

บัณฑิตศึกษาด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ชำนาญบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต มีความคาดหวังด้านผลลัพธ์ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน/ ความพึงพอใจ/ ความคาดหวัง/
การสอนระดับบัณฑิตศึกษา/ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

**The Educational Environment at the Graduate Level of
the Graduate School of Public Administration,
Burapha University**

Toungporn Rungrueangsri¹

ABSTRACT

The objective of this research is to examine the status of educational management of the inputs, processes and outputs by comparing the satisfaction in current situation with expectations towards the postgraduate program of the Graduate School of Public Administration, Burapha University. The sample were selected non-proportional stratified sampling consisted of 200 graduate students and 50 educational service providers totaling 250. The statistics used in the study include frequency, mean, percentage, standard deviation and dependent sample t-test. It was found that: 1. Graduate student and graduates had a high level of satisfaction for all inputs and processes while service providers had a very high level of satisfaction for all five output factors; 2. Graduate student and graduates had a very high level of expectation for all inputs and processes with

¹ Academic Service Officer, Graduate School of Public Administration, Burapha University. E-mail: aj_samigo@hotmail.com

service providers also having a very high level of expectation for all five output factors, and; 3. a comparison of existing conditions and input and process factor expectations as well as result outputs reveals a significant difference when the level of statistical significance is set at .05.

KEYWORDS: Educational Management/ Satisfaction/
Expectation/ Postgraduate Teaching/
Graduate School of Public Administration

บทนำ

เป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาคน โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพโดยตรงแล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงกลไกและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่เพื่อเตรียมคนให้มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะเป็นผู้คิดวิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้นั้นคือ จะต้องให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” (สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2547)

สำหรับวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงที่เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากระดับปริญญาตรี โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบุคลากรด้านรัฐประศาสนศาสตร์ชั้นสูง พัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญ เฉพาะสาขาวิชา เป็นการแสวงหาความจริงทางวิชาการ เพื่อให้บัณฑิตมีความเป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมของบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และปัจจัยทางการศึกษาที่สมบูรณ์ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การพัฒนาการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาจึงมีความจำเป็นและควรมีการพัฒนาอย่างมี

คุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดอาชีพ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนในแวดวงวิชาการที่ยังขาดแคลนนักวิชาการ นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย ครูผู้สอน และผู้บริหาร ที่มีความรู้ความสามารถควบคู่กับประสบการณ์ในมุมมองกว้างของศาสตร์วิชาอื่น อันจะได้มาซึ่งบุคคลกรในระดับผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารที่มีศักยภาพสูง รวมทั้งเกิดองค์ความรู้ใหม่ และงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อวงวิชาการและต่อการขยายตัวทางภาคธุรกิจและการพัฒนาประเทศโดยรวมในระยะยาวต่อไป

จากความสำเร็จและความเป็นมาของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ใน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 ซึ่งได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของวิทยาลัยฯ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของวิทยาลัยฯ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยการเปรียบเทียบความพึงพอใจกับความคาดหวังต่อการจัดการ

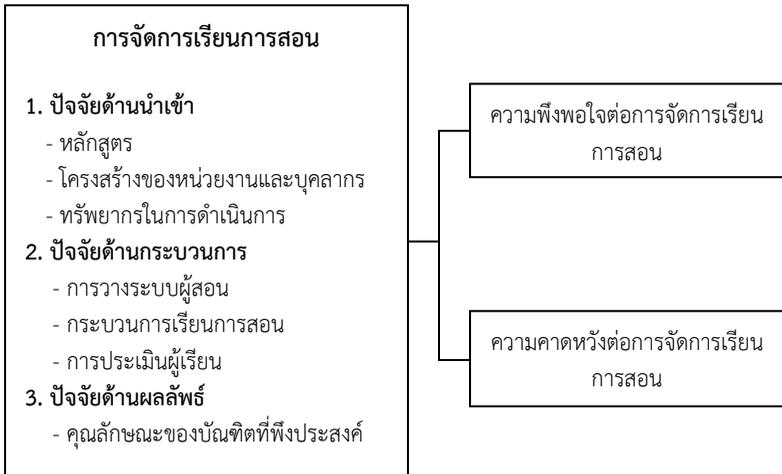
วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2559)

เรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และมุ่งเน้นการประกันคุณภาพบัณฑิต และศึกษาตามแนวคิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนของปรัชญา เวสารัชช (2542) ที่กล่าวว่าควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษา ได้แก่ สารเนื้อหาในการศึกษา ครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา เงินทุนสนับสนุน สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม และผู้เรียน จากนั้นได้นำทฤษฎีระบบมาใช้วิเคราะห์ระบบงานและวางรากฐานในการทำงานขององค์การ ซึ่งมีตัวแปรที่สำคัญ 5 ประการ คือ ปัจจัยนำเข้า ระบบที่ทำหน้าที่เปลี่ยนปัจจัยนำเข้าเป็นปัจจัยนำออก ปัจจัยนำออก ข้อมูลป้อนกลับและสิ่งแวดล้อม (อุทัย เลาหวิเชียร, 2551, หน้า 205) ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถมององค์การในมุมกว้างและทั่วถึงขึ้น มองเห็นว่าส่วนประกอบแต่ละส่วนในองค์การมีอะไรบ้าง และให้ความสำคัญกับทุก ๆ ส่วนขององค์การ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนปัจจัยด้านนำเข้า แตกต่างกัน
2. นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีนิพนธ์มีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนปัจจัย ด้านกระบวนการ แตกต่างกัน
3. ผู้ใช้มหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัย ด้านผลลัพธ์ แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนิสิตที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2558 จำนวน 561 คน 2) กลุ่มบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556-2558 จำนวน 677 คน และ 3) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตที่มีผู้ได้บังคับบัญชาเป็นมหาบัณฑิต/ดุษฎีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556-2558 จำนวน 677 คน

ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์อำนาจของการทดสอบ (Power Analysis) สำหรับสถิติ Dependent Sample t-test เมื่อกำหนดค่าอิทธิพลขนาดปานกลาง Effect size = 0.2 alpha = 0.05 power = 0.8 ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*Power = 3.1.9.2 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 199 คน และเพื่อเป็นการสำรองแบบสอบถามที่อาจมีข้อผิดพลาด ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง จำนวน 250 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบบไม่เป็นสัดส่วน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ที่กำลังศึกษาใน ปีการศึกษา 2558	561	150
กลุ่มมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2556-2558	677	50
กลุ่มผู้เข้ามาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต ที่สำเร็จ การศึกษาในปีการศึกษา 2556-2558	677	50
รวม		250

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับนิสิตและบัณฑิตซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ รวมจำนวน 60 ข้อ ชุดที่ 2 สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งประกอบด้วย 1 ด้าน คือ ด้านผลลัพธ์ จำนวน 43 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ Likert Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด ให้ 5 คะแนน เห็นด้วยมาก ให้ 4 คะแนน เห็นด้วยปานกลาง ให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน และ เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้คำนวณหาค่าความตรง (Validity) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเครื่องมือที่ปรับแก้ไขไปทดลองใช้ (Try Out) กับตัวแทนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่า Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงปัจจัยด้านนำเข้าเท่ากับ 0.95 ปัจจัยด้านกระบวนการ เท่ากับ 0.96 และปัจจัยด้านผลลัพธ์ เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการดำเนินการโดยขอความร่วมมือจากนิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต โดยจะนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเองและรอรับแบบสอบถามกลับ โดยจัดให้มีการปิดผนึกแบบสอบถามหลังการตอบ เพื่อรักษาความลับของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนผู้ไขมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต จะส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยมีหนังสือจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ในการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ได้กำหนดการรอรับแบบสอบถามให้อยู่ในระยะเวลา 1 เดือน ในกรณีที่ส่งแบบสอบถามแล้วไม่ได้รับการตอบกลับภายใน 1 สัปดาห์ จะทำการส่งแบบสอบถามไปให้ใหม่ เมื่อได้แบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึง เดือนพฤศจิกายน 2559 เป็นระยะเวลา 8 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ Dependent Sample t-test ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับเกณฑ์การแปลผลใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolutes Criteria) เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยพิจารณาขนาดขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ตามวิธีของเบสท์ (Best, 1970, pp. 174-175) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
4.50-5.00	ระดับความพึงพอใจ/ คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	ระดับความพึงพอใจ/ คาดหวัง อยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	ระดับความพึงพอใจ/ คาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	ระดับความพึงพอใจ/ คาดหวัง อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	ระดับความพึงพอใจ/ คาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลจาก 3 ส่วน คือ 1) นิสิต 2) มหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต และ 3) ผู้ใช้มหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต ในส่วนของนิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีนิพนธ์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 200 คน พบว่ามากกว่าครึ่งเป็นหญิง (ร้อยละ 58.50) มีอายุระหว่าง 25-30 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 35.00) รองลงมาคืออายุ 36-40 ปี (ร้อยละ 20.00) และอายุน้อยกว่า 25 ปี กับ อายุ 31-35 ปี มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 16.00) ตามลำดับ มีสถานะเป็นนิสิต จำนวน 150 คน (ร้อยละ 70.00) และเป็นมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิต จำนวน 50 คน (ร้อยละ 50.00) ส่วนใหญ่ศึกษาในวันเสาร์-

วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2559)

อาทิศย์ (ร้อยละ 64.00) และศึกษาในวันอังคาร-พุธ-พฤหัสบดี (ร้อยละ 36.00) ตามลำดับ และมากกว่าครึ่งมีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 51.50) รองลงมาคือ อาชีพบริษัทเอกชน (ร้อยละ 22.50) และอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ ปัจจุบันมีตำแหน่งพนักงาน/เจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 65.93) รองลงมาคือ ผู้บริหารระดับต้น (ร้อยละ 15.93) และผู้บริหารระดับกลาง (ร้อยละ 11.54) ตามลำดับ และมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 1-4 ปี (ร้อยละ 39.56) รองลงมาคือ ตั้งแต่ 5-9 ปี (ร้อยละ 26.92) และตั้งแต่ 10-14 ปี (ร้อยละ 13.74) ตามลำดับ

สำหรับของผู้ใช้มหาบัณฑิต/ดุษฎีบัณฑิต ผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 50 คน พบว่ามากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 52.00) มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด (ร้อยละ 28.00) รองลงมามีอายุ 30-34 ปี และ 46-50 ปี มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 14.00) และอายุ 36-40 ปี (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ ประกอบอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 70.00) รองลงมาคือ อาชีพบริษัทเอกชน (ร้อยละ 18.00) และอาชีพประกอบกิจการส่วนตัว (ร้อยละ 8.00) ตามลำดับ มีตำแหน่งงานปัจจุบันเป็นผู้บริหารระดับต้น (ร้อยละ 40.00) รองลงมาคือตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง (ร้อยละ 32.00) และตำแหน่งผู้บริหารระดับกลาง (ร้อยละ 28.00) ตามลำดับ มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 62.00) รองลงมาคือตั้งแต่ 10-14 ปี (ร้อยละ 20.00) และตั้งแต่ 15-19 ปี (ร้อยละ 12.00) ตามลำดับ โดยผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ได้บังคับบัญชาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ 1 คน มากที่สุด รองลงมาคือ มากกว่า 4 คน และ 2 คน ตามลำดับ (ร้อยละ 48.00, ร้อยละ 24.00 และ ร้อยละ 20.00 ตามลำดับ) และส่วนใหญ่มีผู้ได้บังคับบัญชาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ระดับ

ปริญญาโท (ร้อยละ 96.00) และระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เท่ากัน (ร้อยละ 2.00)

ด้านปัจจัยนำเข้า นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตมีความพึงพอใจด้านโครงสร้างของหน่วยงานและบุคลากรสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.62$) รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและด้านทรัพยากรดำเนินการ ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังด้านโครงสร้างของหน่วยงานและบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.56$) รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรในการดำเนินการและด้านหลักสูตร ตามลำดับ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจและความคาดหวังต่อปัจจัยด้านนำเข้า พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคาดหวังสูงกว่าความพึงพอใจทั้งภาพรวมและรายด้าน (ตารางที่ 2)

วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2559)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจและ
ความคาดหวังต่อปัจจัยนำเข้า (n=200)

ด้านปัจจัยนำเข้า	\bar{X}	SD	แปลความ	\bar{D}	t	Sig
ด้านหลักสูตร						
ความพึงพอใจ	3.97	0.52	มาก	0.22	4.726	.000
ความคาดหวัง	4.19	0.50	มาก			
ด้านโครงสร้างของหน่วยงาน และบุคลากร						
ความพึงพอใจ	4.02	0.62	มาก	0.24	4.180	.000
ความคาดหวัง	4.26	0.56	มากที่สุด			
ด้านทรัพยากรในการ ดำเนินการ						
ความพึงพอใจ	3.88	0.59	มาก	0.35	6.233	.000
ความคาดหวัง	4.23	0.55	มากที่สุด			
ภาพรวม						
ความพึงพอใจ	3.96	0.50	มาก	0.27	5.725	.000
ความคาดหวัง	4.23	0.50	มากที่สุด			

หมายเหตุ \bar{D} หมายถึง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย, * $p \leq 0.05$

ปัจจัยกระบวนการ นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตมีความพึงพอใจด้านการวางระบบผู้สอนสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.56$) รองลงมาคือด้านประเมินผู้เรียนและด้านกระบวนการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังด้านการวางระบบผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.58$) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผู้เรียนและด้านกระบวนการเรียนการสอน

ตามลำดับ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจและความคาดหวังต่อปัจจัยด้านกระบวนการ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคาดหวังสูงกว่าความพึงพอใจทั้งภาพรวมและรายด้าน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจและความคาดหวังต่อปัจจัยกระบวนการ (n=200)

ด้านกระบวนการ	\bar{X}	SD	แปลความ	\bar{D}	t	Sig
ด้านการวางระบบผู้สอน						
ความพึงพอใจ	4.20	0.56	มาก	0.12	2.077	.039
ความคาดหวัง	4.32	0.58	มากที่สุด			
ด้านกระบวนการเรียนการสอน						
ความพึงพอใจ	4.06	0.56	มาก	0.19	3.363	.001
ความคาดหวัง	4.25	0.58	มากที่สุด			
ด้านการประเมินผู้เรียน						
ความพึงพอใจ	4.11	0.56	มาก	0.17	2.951	.004
ความคาดหวัง	4.28	0.58	มากที่สุด			
ภาพรวม						
ความพึงพอใจ	4.12	0.51	มาก	0.16	2.983	.003
ความคาดหวัง	4.28	0.55	มากที่สุด			

หมายเหตุ \bar{D} หมายถึง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย, * $p \leq 0.05$

ปัจจัยผลลัพธ์ ผู้ใช้มหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะที่แสดงออกจริงด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ

วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2559)

รับผิดชอบสูงสุด ($\bar{X} = 4.51, SD = 0.45$) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านความรู้ ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67, SD = 0.36$) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านความรู้ ตามลำดับ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่แสดงออกจริงกับความคาดหวังต่อปัจจัยด้านผลลัพธ์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคาดหวังสูงกว่าคุณลักษณะที่แสดงออกจริงในภาพรวม ยกเว้นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจต่อคุณลักษณะที่แสดงออกจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังต่อปัจจัยผลลัพธ์ (n=50)

ปัจจัยผลลัพธ์	\bar{X}	SD	แปลความ	\bar{D}	t	Sig
ด้านคุณธรรมจริยธรรม						
คุณลักษณะที่แสดงออกจริง	4.46	0.41	มากที่สุด	0.21	3.128	.003
คุณลักษณะที่คาดหวัง	4.67	0.36	มากที่สุด			
ด้านความรู้						
คุณลักษณะที่แสดงออกจริง	4.37	0.47	มากที่สุด	0.25	3.009	.004
คุณลักษณะที่คาดหวัง	4.62	0.41	มากที่สุด			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยผลลัพธ์	\bar{X}	SD	แปลความ	\bar{D}	t	Sig
ด้านทักษะทางปัญญา						
คุณลักษณะที่แสดงออก จริง	4.22	0.51	มากที่สุด	0.33	3.607	.001
คุณลักษณะที่คาดหวัง	4.55	0.47	มากที่สุด			
ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ						
คุณลักษณะที่แสดงออก จริง	4.51	0.45	มากที่สุด	0.14	1.989	.052
คุณลักษณะที่คาดหวัง	4.65	0.39	มากที่สุด			
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ						
คุณลักษณะที่แสดงออก จริง	4.26	0.47	มากที่สุด	0.27	3.177	.003
คุณลักษณะที่คาดหวัง	4.53	0.44	มากที่สุด			

หมายเหตุ \bar{D} หมายถึง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย, * $p \leq 0.05$

อภิปรายผล

การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัย
การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยเปรียบเทียบความพึงพอใจและ
ความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มีประเด็นให้อภิปราย ดังนี้

1. นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านการวางระบบอาจารย์ผู้สอน เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องจากวิทยาลัยฯ มีการหลักเกณฑ์ในการกำหนดอาจารย์ผู้สอนอย่างชัดเจน โดยมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเป็นผู้พิจารณาผู้สอน โดยคำนึงถึงความเพียงพอของอาจารย์ ความรู้ความชำนาญในเนื้อหาวิชาที่สอน ประสบการณ์ทำงานและผลงานวิจัย และมีระบบพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เจือจาน (2547) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตที่มีต่อการเรียนการสอนของภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาและมหาบัณฑิตเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยรวมมีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ ปานภูมิ (2555) ศึกษาการประเมินการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตศูนย์บริการการศึกษาภายนอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม สามารถเสริมสร้างทักษะและการพัฒนาความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการทำวิจัยของนิสิต อาจารย์ผู้สอนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามแผนของหลักสูตร และผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนโครงการบริการการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก

2. นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษามีความคาดหวังต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความคาดหวังด้านการวางระบบอาจารย์ผู้สอน เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนเป็นกลไกสำคัญในการผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด และมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งนิสิตทุกคนมีความคาดหวังที่จะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวารี โสธรพิทักษ์กุล (2549) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังของนิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตสูงกว่าความพึงพอใจของนิสิตและบัณฑิตต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตและมหาบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน มีความคิดและทักษะในการเรียนรู้อยู่แล้ว ฉะนั้นการที่นิสิตและมหาบัณฑิต/ ดุษฎีบัณฑิตเข้ามาศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเพิ่มพูน

วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2559)

ความรู้เดิมและต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน (Active Learning) ซึ่งทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ จากเพื่อนในกลุ่มและนำประสบการณ์และความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ทั้งในหน้าที่การงานและชีวิตประจำวัน แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิทยาลัยฯ ส่วนใหญ่ยังมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เป็นการถ่ายทอดความรู้เนื้อหาให้แก่ผู้เรียน การเรียนในชั้นเรียนและบรรยายเป็นหลัก และการให้คุณค่าแก่นี้อาหาความรู้มากกว่าการแสวงหาความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ ประถมประพัทธ์ (2556) ศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและมหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยความคาดหวังสูงกว่าความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนงานวิจัยของสุวารี โสธรพิทักษ์กุล (2549) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาตามสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าสภาพที่คาดหวังต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสูงกว่าสภาพที่เป็นจริง

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจต่อคุณลักษณะที่แสดงออกจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของบัณฑิตตามคุณลักษณะของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2558 พบว่า ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรมิได้นำความต้องการของผู้ใช้มหาบัณฑิต/ คุชฎีบัณฑิตมาประกอบการพิจารณาหรือถ่ายทอดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของวิทยาลัยฯ อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนอาจารย์ผู้สอนยังไม่เข้าใจกระบวนการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่วิชาพื้นฐานไปจนถึงรายวิชาที่มีความเฉพาะทางหรือการสร้างทักษะเฉพาะ ตลอดจนวิชาที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงทำให้ผู้ใช้มหาบัณฑิต/ คุชฎีบัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะที่แสดงออกจริงต่ำกว่าความคาดหวัง

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยนำเข้า ด้านทรัพยากรในการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นสำนักงานจัดการศึกษาจึงควรจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย ความพร้อมทางกายภาพ ความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมด้านการให้บริการ เช่น ห้องเรียน ห้องทำวิจัย อุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ Wifi และอื่น ๆ ให้มีปริมาณเพียงพอ และมีคุณภาพพร้อมใช้งานและทันสมัย

2. ปัจจัยกระบวนการ ด้านกระบวนการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น สำนักงานจัดการศึกษาจึงควรต้องเน้นการพัฒนาให้มีความรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดและได้รับการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะทางภาษาต่างประเทศ ทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. ปัจจัยผลลัพธ์ ด้านทักษะทางปัญญา ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและสำนักงานจัดการศึกษาวางนโยบายหรือแนวทางการสอนของอาจารย์ผู้สอนที่เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์ ประเด็น หรือปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการประยุกต์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

ปรัชญา เวสารัชช. (2542). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร เรื่อง หลักการจัดการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

ศิริรัตน์ ประถมประพัทธ์. (2556). *ความพึงพอใจและความคาดหวังของ*

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและ

มหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหาร

มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารอาชีพและเทคโนโลยีศึกษา,

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education) (TOF: HEd)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2547). *คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการการเทียบระดับ (Benchmarking) เรื่องการเทียบระดับแบบกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: เจ.เอ็น.ที.
- สมชาย เจือจาน. (2547). *ความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคการศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุวารี โสธรพิทักษ์กุล. (2549). *สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุบลรัตน์ ป่านภูมิ. (2555). *การประเมินการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตศูนย์บริการการศึกษาภายนอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทัย เลาหิเชียร. (2551). *รัฐประศาสนศาสตร์: ลักษณะวิชาและมิติต่าง ๆ (พิมพ์ครั้งที่ 21)*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2559)

Best, J. W. (1970). *Research in Education* (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.